

Vsem bankam in hranilnicam

*Predsednici uprave, predsedniku uprave
Notranji reviziji – v vednost*

Oznaka: 24.20/558-NVČ
Datum: 04. 07. 2006

Zadeva: Razkrivanje informacij in obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz kreditov v tuji valuti, kreditov, vezanih na tujo valuto ter kreditnih produktov, ki komitenta izpostavljajo tržnemu tveganju

Spoštovana gospa / spoštovani gospod

V zadnjem času je v slovenskem finančnem prostoru opazen porast kreditiranja v tuji valuti, ki ni evro, porast kreditiranja, vezanega na tujo valuto, ki ni evro, ter pojav novih kreditnih produktov, ki imetnika (finančnega investitorja - posameznika) izpostavljajo tržnemu tveganju. Zaradi možnih izgub, ki jih komitent pri prevzemu takšnega produkta lahko utrpi, Banka Slovenije opozarja banke, da so pri prodaji omenjenih produktov še posebej pozorne na skrbno seznanitev komitentov z vsemi tveganji, ki jih produkti prinašajo. Čeprav se navidez tržno tveganje (tveganje spremembe tržnih spremenljivk) iz naslova omenjenih produktov v celoti prenaša na komitente, se morajo banke zavedati, da se tveganja, ki jih v prvi fazi prevzame komitent, lahko posledično odrazijo v spremembi kreditne izpostavljenosti banke do finančnega investitorja posameznika in s tem v spremembi kreditnega tveganja banke. Zaradi omenjenega dejstva banko opozarjamo, da je previdna pri določanju kreditne sposobnosti komitentov, ki se odločijo za kredite v tuji valuti, ki ni evro, oziroma kredite, vezane na tujo valuto, ki ni evro, ter kreditne produkte, ki so vezani na različne tržne spremenljivke. Pravilno ugotovljena kreditna sposobnost komitenta in s tem pravilno določena boniteta komitenta predstavlja pomemben dejavnik pri omejevanju kreditnega tveganja.

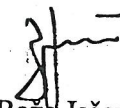
Banke opozarjamo, da morajo v skladu s 73. členom Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 7/99, 59/01 in 55/03) ustrezno načrtovati in izvajati ukrepe za obvladovanje tveganj, ki so jim izpostavljena. Tako morajo imeti banke tudi na področju odobravanja kreditov v tuji valuti oziroma kreditov, vezanih na tujo valuto ter kreditnih produktov, ki prinašajo tržno tveganje, posebej premišljeno vzpostavljen ustrezen in učinkovit sistem za obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz omenjenih produktov (politika, stalna spremljava ter merjenje tveganj, limitni sistem, kontrolni mehanizmi ipd.) in se ustrezno vključuje v celotni sistem za obvladovanje tveganj v banki.

Zaradi potrebe po obvladovanju tveganja dobrega imena ter posledično pravnega tveganja, pa banke opozarjamo, da precejšnjo pozornost usmerijo tudi v informiranje strank. Informacije, ki razkrivajo lastnosti produkta, morajo biti podane jasno in nedvoumno. Banka mora poskrbeti, da je informiranje strank (finančnih investitorjev - posameznikov) celovito. Iz informacij mora biti razvidno tveganje, ki ga finančni investitor - posameznik s pridobitvijo določenega produkta prevzema, saj le tako lahko sprejme odločitev o investiranju in dezinvestiranju (v primeru vgrajene opcije) v posamezni produkt. Če je informacija podana v obliki predvidevanj o pričakovanem gibanju tečaja tuje valute, tečaja vrednostnih papirjev, obrestne mere in/ali drugih tržnih spremenljivk, mora banka pri oblikovanju

informacije za finančnega investitorja - posameznika v izbranih scenarijih predpostaviti gibanje tržnih spremenljivk tako v pozitivni kot tudi v negativni smeri, in na ta način prikazati tako pozitivne kot tudi negativne posledice gibanja tržnih spremenljivk na vrednost kreditnih produktov ter posledično na premoženje komitenta. Banka Slovenije od bank pričakuje, da bodo pri kreditiranju v tuji valuti, ki ni evro, kreditiranju, vezanem na tujo valuto, ki ni evro, ter prodaji kreditnih produktov, ki imetnika (finančnega investitorja - posameznika) izpostavljajo tržnemu tveganju, od strank v pisni obliki pridobile izjave, s katerimi bodo stranke potrdile, da so seznanjene z vsemi tveganji, ki ji jih omenjeni produkti prinašajo ter so jih pripravljene tudi sprejeti.

Če banka izdaja kredite v tuji valuti oziroma kredite, vezane na spremembo tečaja tuje valute (valutna klavzula), ali če prodaja kreditne produkte, katerih varčevalna komponenta je vezana na gibanje tržnih spremenljivk, mora komitenta nedvoumno obvestiti, kje lahko spremlja gibanje tržnih spremenljivk, ki vplivajo na spreminjanje vrednosti njegovega premoženja in ki so podlaga za odločanje o izvršitvi morebitnih vključenih opcij.

Lepo vas pozdravljam,

Bože Jašovič
Član sveta Banke Slovenije

Vsem bankam in hranilnicam

Predsednici uprave, predsedniku uprave
Služba notranje revizije – v vednost

Oznaka: 24.40-1265/07-GK
Datum: 19. 12. 2007

Zadeva: Problematika previsoke kreditne rasti

Spoštovana gospa / spoštovani gospod !

Rast posojil nebančnemu sektorju v Sloveniji je bila v letu 2007 visoka. Banke v Sloveniji so tudi v obdobju dinamične gospodarske rasti in zahtevnih institucionalnih sprememb sposobne zadovoljiti povečano povpraševanje komitentov po posojilih. Oktobra se je medletna stopnja rasti posojil nebančnemu sektorju povzpela na 38,6% ter dosegla najvišjo raven v zadnjih letih. Postopno umirjanje kreditiranja je eden od potrebnih pogojev za ohranjanje finančne stabilnosti ter osnovnih makroekonomskih ravnovesij.

Kakovost naložb ter sposobnost obvladovanja predvsem kreditnega tveganja se bo jasneje izrazila v naslednjih letih, ko pričakujemo upočasnitev gospodarske rasti. Temu bi se lahko pridružilo zniževanje tečajev vrednostnih papirjev ter ustavljanje rasti cen oz. vrednosti nepremičnin. V določeni meri bi lahko bilo povečanje kreditnega tveganja bank tudi posledica tveganja spremembe tečajev pri kreditih kreditnojemalcem, ki se dolgoročneje zadolžujejo v tujih valutah. Pri tem sicer prevladujejo gospodinjstva z najemanjem stanovanjskih posojil, vendar pa se v tujih valutah zadolžujejo tudi podjetja.

Svet Banke Slovenije je dne 18.12.2007 na 364. seji obravnaval to problematiko in sprejel naslednje ukrepe:

1. Odbitna postavka od kapitala pri skupinskem ocenjevanju finančnih sredstev

Odločanje o terminu ukinitve odbitne postavke se začasno odloži.

2. Izpostavljenosti v tujih valutah

Banka Slovenije je 4. julija 2006 banke s pismom z oznako 24.20/558-NVČ opozorila na potrebno razkrivanje informacij in obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz posojil v tuji valuti, vezanih na tujo valuto ter produktov, ki so vezani na različne tržne spremenljivke. Pričakujemo, da bodo banke

zapisano v omenjenem pismu še naprej smiselno upoštevale kot dobro prakso ter zagotovile dosledno izvajanje pri vsakodnevnem poslovanju s komitenti.

Zaradi še vedno visoke dinamike zadolževanja v tujih valutah in omejevanja izpostavljenosti tveganju spremembe tečaja v prihodnje Banka Slovenije dodatno pričakuje:

- Banka komitentu vedno najprej oziroma prednostno predstavi svojo ponudbo produktov v evrih ter na tej osnovi izračuna kreditno sposobnost komitenta.
- Banka za komitenta, ki kljub seznanitvi s tečajnim tveganjem, želi posojilo v tuji valuti ali posojilo vezati na tujo valuto, oceni kreditno sposobnost upoštevajoč manj ugodne pogoje najemanja enakega posojila v EUR. Tako ugotovljeni znesek posojila predstavlja najvišji možni znesek posojila v protivrednosti v tuji valuti.

3. Podrobnejša opredelitev kategorije "regulatorno zelo tveganih izpostavljenosti" za namen izračuna kapitalskih zahtev za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu

V 9. točki drugega odstavka 2. člena Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice (Uradni list RS, št. 135/06 in 104/07; v nadaljevanju: sklep o standardiziranem pristopu), ki se začne za vse banke uporabljati s 1.1.2008, so regulatorno zelo tvegane izpostavljenosti opredeljene kot *izpostavljenosti do oseb v postopku stečaja ali prisilne poravnave in druge izpostavljenosti, za katere objektivni pogoji kažejo, da so zelo tvegane (kot na primer naložbe v podjetja oziroma sklade tvegane kapitala, v kapital nejavnih družb in naložbe v investicijske sklade s posebno visokim tveganjem)*. V skladu s prvim odstavkom 29. členom sklepa o standardiziranem pristopu morajo banke tem izpostavljenostim dodeliti utež tveganja 150%.

Banka Slovenije zaradi enotne uporabe zgoraj omenjenega sklepa od bank pričakuje, da v to kategorijo v skladu z 9. točko drugega odstavka 2. člena sklepa o standardiziranem pristopu uvrstijo zlasti:

- vse izpostavljenosti do oseb, nad katerimi je bil uveden stečajni postopek ali postopek prisilne poravnave;
- izpostavljenosti iz naslova naložb v kapital nejavnih družb, pri čemer kot javne družbe štejemo tiste, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici (99. člen Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 67/07 in 100/07)) oziroma na priznani borzi iz Priloge II Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za tržna tveganja (Uradni list RS, št. 135/06 in 104/07);
- vse izpostavljenosti do podjetij tvegane kapitala oziroma skladov tvegane kapitala – to so tista, ki jim je v državi, v kateri imajo sedež, v skladu z zakonodajo priznan status podjetja oziroma sklada tvegane kapitala (angl. *venture capital fund / trust / firm / company*). V Republiki Sloveniji so to gospodarske družbe, ki imajo status družbe tvegane kapitala in opravljajo dejavnost v skladu z Zakonom o družbah tvegane kapitala (Uradni list RS, št. 92/07);
- vse izpostavljenosti do nereguliranih podjetij tvegane kapitala oziroma skladov tvegane kapitala – to so tista, ki jim v državi, v kateri imajo sedež, v skladu z zakonodajo sicer ni priznan status podjetja oziroma sklada tvegane kapitala, vendar pa imajo najmanj 50% svojih sredstev naloženih v lastniški kapital nejavnih družb z namenom iz drugega odstavka 4. člena Zakona o družbah tvegane kapitala;
- vse izpostavljenosti do kolektivnih naložbenih podjetij (investicijskih skladov) s posebnim visokim tveganjem – to so:

- a) vsi neregulirani investicijski skladi, pri čemer nereguliranost pomeni, da poslovanje takšnega sklada ni predmet urejanja po posebni zakonodaji in/ali predmet nadzora s strani pristojnega nadzornega organa (npr. hedge skladi);
- b) tisti regulirani investicijski skladi, katerih večina naložb izhaja iz držav, ki jim OECD ali katerakoli druga primerna izvozna agencija (ECA) dodeli najvišjo minimalno premijo za zavarovanje izvoza (MEIP) - tj. 7;
- vse izpostavljenosti do nereguliranih oseb, ki imajo 50% sredstev v naložbah v finančne instrumente v smislu Zakona o trgu finančnih instrumentov in ne opravljajo dejavnosti holdingov. Ne glede na prejšnji stavek med te osebe sodijo vse družbe, ki so ustanovljene oziroma poslujejo predvsem z namenom dati prevzemno ponudbo v skladu z Zakonom o prevzemih, vključno z družbami, ki niso prevzemnik v smislu Zakona o prevzemih, vendar usklajeno delujejo s prevzemnikom, pri čemer je poslovni razlog za nastanek izpostavljenosti do te družbe financiranje oziroma refinanciranje prevzema druge družbe.

4. Razporeditev rezultatov poslovanja bank za leto 2007

Glede na to, da so dobri rezultati bančnega sistema tudi posledica visoke kreditne rasti in ugodnega makroekonomskega okolja, bankam priporočamo, da večji del izkazanega dobička uporabijo za oblikovanje rezerv in s tem povečanje temeljnega kapitala bank. Slednje bo koristno tudi zaradi uveljavitve nove evropske kapitalske ureditve oziroma dodatnih kapitalskih zahtev za operativna in druga tveganja, katerim je ali bi lahko bila banka izpostavljena pri svojem poslovanju.

Svet Banke Slovenije se je za zgoraj opisane ukrepe odločil tudi na podlagi ocene gibanj v preteklih mesecih in pri tem pričakuje, da bodo banke v skrbi za ohranjanje svoje kapitalske ustreznosti, likvidnosti in stabilnosti ukrepe dosledno uveljavile v vsakodnevem poslovanju. Predmet rednih in izrednih pregledov v bankah in hranilnicah v bližnji prihodnosti pa bo tudi uveljavitev teh ukrepov v praksi.

S spoštovanjem,

dr. Marko Kranjec
Predsednik
Sveta Banke Slovenije

Priloga:

- pismo z dne 4.7.2006 z oznako 24.20/558-NVČ.